

Учітєся, брати мої,
Думайте, читайте;
І нужному навчайтєся,
Чі свого не цурайтєся.

В С Т У П.

На початку 1925 р. між членами Громади Кубанців в Ч.С.Р. життя викликало заснування "Громади Українців з Кубані".

Громада на меті мала культурну працю й національне освідомлення своїх членів. Громада, обмежена коштами, від 15/II - 18/VI улаштувала лише виклади і не змогла виявити, наприклад, видавничої діяльності, хоч матеріялу для цього зібрано досить із прочитаних викладів маємо матеріялу на 10 - 15 аркушів та зібрано на десять аркушів матеріялу для збірника, присвяченого пам'яті запорожців з приводу 150 років як була зруйнована Запорізька Січ.

Від 15/II - 18/VI Громада улаштувала 17 викладів /більш 40 годин/, в читанню лекцій взяло участь 14 професорів і громадських діячів; на лекціях слухачів пересічно бувало - в Празі 40 осіб, в Подєбрадах - понад 65.

Зміцнення привілейованого становища козацької старшини під захистом Москви в часи Самойловича та Мазепи; зріст ненависти низів до козацької старшини, а разом з тим до гетьмана й Москви. Виступи проти Москви Петрика та Запорозького Січового товариства. Події 1708-1709 років.

Лекції 1-го березня ц.р.

І. БІДНОВ, професор

Укр. Вільн. У-ту в

Празі.

" ОД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ДО ІВАНА МАЗЕПИ."

/сторінки з історії взаємовідносин між Москвою й Україною/.

ЗМІСТ: Перші роки гетьманування Мазепи. Незадоволення народних мас; повстання Петрика. Вороже відношення Запоріжжя до Мазепи та Москви. Московсько-шведська війна. Союз Мазепи з Карлом XII. Події 1709 року.

Лекція 15-го березня ц.р.

І. Ст. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ,

професор Укр. Вільн.

У-ту в Празі.

"КОЗАКИ В ПОЕЗІЇ Т.Г.ШЕВ-

ЧЕНКА."

2. Сенатор С. ШЕЛУХИН,

професор Укр. Вільн.

У-ту в Празі.

НАЗВА: "УКРАЇНА"

ЗМІСТ: Вступ. Значіння слова треба розуміти по мові того народу, до якої воно належить. - Славянські слова, однакові по звуку, в мовах різних славянських народів мають не однакове значіння. - Черствий, заказний, власний, воня, справа, юпка, позорний, неділя, плохий, лихий рік. Уродливий, вродливий, улетіти, влетіти, уїхати, віхати, унести, внести... а не можна: ородливий, олетіти, оїхати, онести і т.д. Московські: слететь, увезуть, унесуть, увезть і т.д. зовсім іншого значіння, як українські улетіти, уїхати, унести, увезти. - Окра-

ець, окрайка, окрайок, ополоник, ополонка, обранець,
 окраїна. Укряти, вкряти - це зовсім інше, як окряти;
 україна - це зовсім інше поняття, ніж окраїна, і Ук-
 раїна - це не окраїна. Вживання й товмачення слова
 "україна" поляками /Верещинський, Петро Грабовський,
 Самуїл Грондський, Ал. Яблоновський, Равіта Гавронський
 і ин./, москвинами /Віталій Шульгин, Щеглов, кн. А. Вол-
 конський/, українцями /Андрій Стороженко, Анатолій Са-
 венко, М. Грушевський, Л. Дегельський, Свениціцький, Михай-
 ло Возняк, Крипакевич, Барвинський і ин./.-Перша вка-
 зівка на дійсне значіння цього слова у проф. М. Макси-
 мовича: земля, поле, сторона, край *land, pays, contrée*
 Значіння слова "україна" в народній словесности ук-
 раїнського народу.- Вжиток назви "Україна" й поход-
 них слів: "українець", "український", і ин. в Іпат'єв-
 ськім літопису, в різних історичних актах, і дієпис-
 нів, чужинців, географів, письменників, в дипломатичних
 документах і т.и. Політичне, географічне, етнографічне
 й міжнародне значіння терміну "у к р а ї н а". Назви: Ук

раїна" і "Українець", як національні назви краю і його народности.-

Лекція, 22/II 1925 р.

І. КОЛЕСА О., перший рек-
тор Укр. Вільн. У-ту в
Празі.

"ГОЛОВНІ ПРОЯВИ І НАПРЯМ
В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ УК-
РАЇНСЬКОЇ МОВИ."

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ: Мова і нація. Територія української мови в давнину й тепер. Теорія Погодіна і його новіших епігонів. 2.- Джерела до історії мови: а/ старинні лексичні й синтаксичні прояви в народній творчості, б/ письменські пам'ятники. Як продиралася жива народня мова до письменських пам'ятників. Церковно-славянська основа і діалектична українська закреска пам'ятників XI-XIV в. Як треба читати такі пам'ятники. 3. Чи існувала загально-руська /загальна східно-славянська/ прामова. Теорія хвиль і поступенних

переходів у приложенні до української мови. Центральне положення української столичної території і центральне становище укр. мови у ступнях споріднення з іншими славянськими мовами. 4. Літературна мова. Живіша народня закреска в деяких літературних творах XI-XIV в.в. Літературна мова в XV-XVIII вв. Чужі впливи. Вплив української мови на мови слав. і неслав. сусідів.

Лекції 17-го ІУ. 1925 р.

ЯРЕМА, професор Укр.

Вільн. У-ту в Празі.

"ЧЕРЕЗ ЩО ВИХОВАННЯ ПОВИННО БУТИ НАЦІОНАЛЬНИМ".

БІДНОВ, професор Укр.

Вільн. У-ту в Празі

"УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ В ХІХ. ТА ХХ. СТ. ДО РЕВОЛЮЦІЇ 1917 Р.

Лекція 26-го ІУ. 1925 р.

І. СЛОВИНСЬКИЙ, професор
Укр-Вільн.У-ту в Празі.

"УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ
В ІСТОРІЇ".

- а/ Князівські часи.
б/ Гетьманат.
в/ Новіші часи.

Лекція ІО/У. 1925 р.

КОЛЕСА О. професор пер-
ший Ректор Укр. Вільн.
у-ту в Празі.

"ГОЛОВНІ ПРОЯВИ І НАПРЯ-
МИ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ."

І. Сучасні укр. діалекти й говори в їх головному угрупованню. Зв'язь укр. діалектів з територіяльним розміщенням старо-українських племен. Широке розпросторення півн. укр. говорів у давнину. Півд.-укр. говори. Боротьба обох головних діалект. груп. Півд. похід півд.-східн. діял. на північ і півн. захід. 2. Укр. літерат. мова ХІХ і ХХ вв. З яких діалект. територій походять визначніші укр. письменники ХІХ - ХХ вв. Мо-

ва укр.-наук. творів. Взаїмні впливи Галицьк і Придніпр. письм. Всеукраїнськ. характер сучасної укр. літ-мови. Закінчення.

Лекція 16/У. 1925 р.

М. Ю. ШАПОВАЛ, Голова
Укр. Гром. Комітету
і Директор Укр. Ін-
ституту Громадозав-
ства в Празі.

"ШЛЯХИ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇН-
СЬКОГО НАРОДУ".

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ: 1. Визволення і відродження. 2. Фази розвитку української національної свідомости. 3. Теорія нації. 4. Соціологічна характеристика населення на Україні і соціальні аномалії його /нація - клас, неповна нація/, міжнаціональний поділ суспільної праці, брак еліти. 5. Україна, як колонія. 6. Закон сучасної соціальної структури, як критерій для встановлення визвольної програми. 7. Будівництво і боротьба, як організація визволення: а/ проблема національної культури - релігія чи наука, б/ проблема

народнього господарства - капіталізм чи соціалізм, в/ проблема політичної організації - авторитарність чи демократія. 8. Висновки: рідний край і завдання еміграції.

Лекція 23/7. 1925 р.

М.Ю. ШАПОВАЛ.

"СОЦІЯЛІЗМ".

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ: 1. Проблема культури. 2. Соціалістична система: філософія і соціалізм. Соціологічний зміст соціалізму. Соціалізм, як господарська система. Соціалізм і етика. 3. Інтегральний соціалізм: філософські, соціологічні, господарські і етичні основи його. 4. Основи соціалістичної політики: а/ демократія політична, господарська, культурна, б/ визволення особи і нації, в/ реорганізація праці і класова боротьба, г/ інтернаціоналізм і націоналізм. 5. Український соціалізм: а/ закон соціальної структури і наша програма, б/ програмний і тактичний ре-

лятивізм, в/ визволення соціяльне і національне, г/ шляхи і засоби. 6. Світовий соціалістичний рух і визволення націй.

Лекція 30/У. 1925 р.

М.Ю. ШАПОВАЛ.

"ТЕОРІЯ ПАРТІЇ."

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ: 1. Походження партії. 2. Природа партії в залежності від державно-політичного устрою. 3. Соціологічна теорія п: а/ партія як суспільна група, б/ кумулятивні сполучення партії, в/ структура партії. 4. Психологія партійних групувань: три типи, догматизм і сектанство. Проблема індивідуальності в п. Теорія особистості. "Мілітантизм" класових партій. Провідники і маса. 5. Партія і політика. 6. Партія й етика. 7. Партійність і безпартійність. 8. Якою повинна бути партія українськ. визволення; мета визволення і шляхи. Еволюція і революція. 9. Соціалізм і партія.

II.

18/VI. СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

присвячена пам'яті Запорозьких Козаків з нагоди 150 років Зруйнування Запорозької Січі.

Г. В. ОМЕЛЬЧЕНКО.

ВСТУПНА ПРОМОВА ГОЛОВИ
ГРОМАДИ.

.....
В. БІДНОВ, професор

Укр. Вільн. У-ту в

Прагі.

"АТАКУВАННЯ ЗАПОРОЗЬКОЇ
СІЧІ 1775 р."

⊙ Н. Я. ГРИГОРІЇВ, член

Управи Укр. Гром. Комі-

тету.

"ДЕРЖАВНЕ ЗНАЧІННЯ ЗАПО-
РОЗЬКОЇ СІЧІ."

ВИКЛАДИ, ЩО ВІДБУЛИСЬ В ПОДЕБРАДАХ.

Лекція 22/II. 1925 р.

І. КОЛЕССА О. Перший
Ректор Укр. Вільн. У-ту
в Празі.

ГОЛОВНІ ПРОЯВИ І НАПРЯМИ В
ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ УКРАЇН-
СЬКОЇ МОВИ.

ЗМІСТ: 1. Мова і нація. Територія укр. мови в давнину і тепер. Теорія Погодина і його новітніх епігонів. 2. Джерела до історії мови: а/ старинні лексичні й синтаксичні прояви в народній творчості, б/ письменські пам'ятники. Як продиралася жива народня мова до письменських пам'ятників. Церковно-славянська основа і діалектична українська закреска пам'ятників XI - XIV в. Як треба читати такі пам'ятники. 3. Чи існувала загально-руська / загальна східно-славянська / прамова. Теорія хвиль і поступенних переходів у приложенні до української мови. Центральне положення української столичної території і центральне становище укр. мови у ступнях споріднення з іншими славянськими мовами. 4. Літературна мова. Живіша народня закреска в деяких літературних творах XI - XIV вв. Літературна мова в XV - XVIII вв. Чужі впливи. Впливи укр. мови на мови слав. і неслав. сусідів. 5. Сучасні укр. діалекти й говори в їх головному угрупованні. Зв'язь укр. діалектів із територіяльним розміщенням старо-укр. племен. Широке розпросторення півн.-укр. говорів у давнину. Півд.-укр. говори. Боротьба обох головних діалектичних груп. Повідний похід південного / півд.-схід. / діял. на північ і північний захід. 6. Укр. літератур

на мова ХІХ і ХХ вв. З яких діалект. територій походять визначніші укр. письменники ХІХ і ХХ в. в. Мо- ва укр. наукових творів. Взаїмні впливи галицьких і придніпрянських письменників. Всеукраїнський харак- тер сучасної укр. літературної мови. - Закінчення.

2. ВІДНОВ В. професор
Укр. Вільн. У - у в
Празі.

ОД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ДО ІВАНА МАЗЕПИ / сторін-
ки з історії взаємовідно-
син між Москвою й Україною /

ЗМІСТ: З'єднання України з Московщиною - мартовські статті. Козацька старшина й широкі народні маси. Сим- патії останніх до Москви й ворожнеча з старшиною. Запоріжжя - активний прихильник московського пану- вання. Демагогія Брюховецького і його гетьманування. Зміцнення привілейованого становища козацької стар- шини під захистом Москви в часи Самойловича та Мазепи; зріст ненависти низів до козацької старшини, а разом з тим до гетьмана й Москви. Виступи проти Москви Петрика та Запорозького Січового товариства. Події 1708-1709 років.

Лекція 22/ІІІ. 1925 р.

І. ЯРЕМА; професор Укр.
Вищ. Пед. Інст. ім. Дра-
гоманова в Празі.

"ЧЕРЕЗ ЩО ВИХОВАННЯ ПО-
ВИННО БУТИ НАЦІОНАЛЬНЕ".

ЗМІСТ: 1. Нація, психічна індивідуальність. 2. Роль На- ції у культурному розвитку людства. 3. Принципи ком- бінацій в процесі еволюції. 4. Національності, як ін- дивідуальні форми людської творчості. 5. Висновки для виховання. 6. Національне й націоналістичне вихован- ня.

ІІ. О. ШУЛЬГІН, проф. Укр.
Вільн. у-ту в Празі.

"ЯК МИ ПРИЙШЛИ ДО СА-
МОСТІЙНОСТІ."

МЗІСТ: 1. Ідея самостійності й федерації до 1917 року. 2. Відношення України і Російського Временного Правительства. 3. Большевицький переворот і офіційний перехід України до самостійності. 4. Сучасна політична ідеологія українського громадянства. 5. Дальші перспективи.

Лекція 5-го травня 1925 р.

С. ШЕЛУХІН, Сенатор
проф. Укр. Вільн. У-ту
в Празі.

НАЗВА "УКРАЇНА"

ЗМІСТ: Вступ. Значіння слова треба розуміти по мові того народу, до якої воно належить. - Славянські слова, однакові по звуку в мовах різних славянських народів мають не однакове значіння. - Черствий, заказний, власний, вона, справа, юпка, позорний, неділя, плохий, лихий, рік... Уродливий, вродливий, улетіти, влетіти, уїхати, віхати, унести, внести... а не можна: ородливий, олетіти, оїхати, онести, і т. д... Московські: влететь, увезуть, унесуть, увезуть, і т. д... Зовсім иншого значіння, як українські улетіти, уїхати, унести, увезти. - Окраєць, окраска, окраєнок, ополоник, обранець, окраїна. Краєти, вкраєти - це зовсім инше поняття, ніж окраїна і Україна - це не окраїна. - Вживання і товмачення слова "Україна" поляками /Верещинський, Петро Грабовський, Самуїл Грондський, Ал. Ялоновський/, українцями /Андрій Стороженко, Анатолій Савенко, М. Грушевський, Л. Цегельський, Свенцицький, Михайло Возняк, Крип'якевич, Барвинський і ин./, москвинами /Віталій Шульгин, Щеглов, кн. А. Волконський/. - Перша вказівка на дійсне значіння цього слова у проф. Максимовича: земля, поле, сторона, край, ляд, реї, контре. - Значіння слова "Украї-

на" в народній словесности українського народу. - Вжиток слова "Україна" й похідних слів: "Українець", "Український", і ин. в Іпатьєвському літопису, в різних історичних актах, і діписців, чужинців, географів, письменників, в дипломатичних документах і т.и. - Політичне, географічне, етнографічне й міжнародне значіння терміну "Україна". Назви: "Україна" й "Українець", як національні назви краю і його народности. -

Лекція 26 / ІУ. 1925 р.

Н. Я. ГРИГОРІВ.

"УКРАЇНА НА МІЖНАРОД -
НЬОМУ ПОЛІ."

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ: 1. Українські землі в звязку з Грені-
єю до Христа і по Христі. 2. Взаємовідносини між Ру-
синсько-Українською державою й Візантією IX-X вв.
3. Взаємовідносини між Рус-Українською державою й но-
вими Європейськими державами / Польщею, Угорщиною, Че-
хією та ин. / в X-XII в. Русинсько-Українське князів-
ство активний чинник світової політики. 4. Українське
королівство Данила Романовича активний чинник світо-
вої політики. 5. Україна в світовому католицько-протес-
танському конфлікті 16-17 в. 6. Відгомін Хмельниччини
в світових подіях. 7. Повстання Мазепи й Орликови зма-
гання на міжнародньому полі. 8. Україна в планах Напо-
леона. 9. Україна в планах Бісмарка. 10. Заключення.

Л. ЧИКАЛЕНКО, Д-р "ПЕРЕДІСТОРИЧНЕ МИНУЛЕ КУБАНІ".

Лекція 3 / У. 1925 року.

І. Д. І. ІСАЄВИЧ б член "НАШІ ЧЕРГОВІ ЗАВДАННЯ".
Ц. Ради.

1. Найболючіше питання дня - що має робити українсь-
ка інтелігенція. 2. Наш народ перебуває зараз в стані
повного політичного безсилля і культ. економ. висна-
ження. 3. При такому положенні, навіть у випадкові пов-

ного звільнення України від окупантів, суверенність її все ж буде проблематичною. 4. Необхідна систематична праця нашої інтелігенції. 5. 6 цілий ряд сприяючих факторів котрі не дозволяють внасти в песимізм.

ІІ. Г. В. ОМЕЛЬЧЕНКО б. тов. "ЗЕМЕЛЬНЕ ПИТАННЯ НА
ГОЛОВИ Куб. Краввої Ради. КУБАНІ."

ЗМІСТ: 1. Змагання до права всім користуватися землею—одні з головніших факторів революції у всі часи і у всіх народів. 2. Колективне право наших предків на землю в споконвічний їх світогляд. 3. Процес утворення приватної власності на землю з 1794 р. 4. Основні положення земельної реформи на Кубані 7 грудня 1918 р.

Лекція 24/У. 1925 р.

С. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ. "КОЗАКИ В ПОЕЗІЇ Т. Г. ШЕВЧЕНКА".
Акад. Проф.

Лекція 31/У. 1925 р.

ШОВГЕНІВ, проф. Перший "ДЖЕРЕЛА МЕХАНІЧНОЇ ЕНЕРГІЇ
Ректор Укр. Госп. Акад. НА НАДДНІПРЯНШИНІ, ГАЛИЧИНІ ТА
в Подєбрадах. КУБАНІ."

ЗМІСТ: 1. Необхідність відновлення зруйнованого народного господарства. Україна повинна викликати особливий інтерес до проблеми найліпшого використання джерел механічної енергії. 2. Кількість механічної енергії, яка потрібна для Наддніпрянської України, Кубані та Галичини в ближчі часи. 3. Огляд різних джерел механічної енергії, які мають значіння для України: енергія соняшних промінів, каміного вугіля, дров, торфу, нафти, води, вітру. Вияснення відносного значіння їх. 4. В и с - н о в к и: а / Систематичних обслідувань джерел меха-

ічної енергії на Україні не переводилося, а тому їх при першій можливості треба зробити, б/ на підставі існуючих даних можна зараз приймати, що головним джерелом механічної енергії на перші десятки років будуть: а) Наддніпрянській Україні вугілля, вода, торф, нафта, вітер; б) Кубані - вода, нафта, вугілля, вітер; в) Галичині - нафта, вугілля, вода, вітер. г) Велике відносне значіння вугілля в усій Україні повинно звернути увагу на: 1/ механізацію виробки вугілля, 2/ на більш раціональне використання його, 3/ на зменшення споживання вугілля при самому добуванні його. 4/ Відсутність нафтових покладів на Україні ставить питання про поліпшення засобів транспорту для цього палива. 5. Загальні підсумки механічної енергії на В. Україні, Галичині та Кубані від різних джерел. 6. Висновки, які можна вивести з доповіді: а/ проблема механічної енергії на В. Україні, Галичині і на Кубані вивчена, поки що дуже мало, а тому тут ще необхідні широкі систематичні дослідження; б/ на підставі цих даних, які вже маються, можна і зараз твердити, що головні джерелами механічної енергії на згаданих українських землях будуть на протязі перших десятиліть: кам'яний вугілля, вода, торф і нафта; тому необхідно звернути увагу на модерні засоби використання вугля та торфу, на раціональну постановку всього водного господарства, на поліпшення умов здобичу нафти на Галичині та Кубані і на піддешевлення транспорту нафти на В. Україну; на розвідки нафтових родовищ на В. Україні і на можливу широку заміну продуктів нафти продуктами українських рослинних олій. в/ Різноманітні види механічної енергії являються лише окремими галузями енергетичного господарства на українських землях. Для правильного розвитку кожної окремої галузі необхідна раціональна постановка енергетичного господарства кожної країни в цілому; г/ для раціональної організації енергетичного господарства і доброго надалі ведення необхідні спеціально підготовлені інженер-енергетики. Для підготовки таких інженерів в широкому технічному і економічному кругозорі потрібна окрема висока школа, або окремий факультет політехнічного інституту, де проблеми енергетики вивчаються б з найбільшою повнотою, як з боку технічного,

і економічного; д/ українська еміграція за кордоном, а особливо в республіці Чехословацькій повинна використати свій яєс для підготовки бодай невеликого кад-ра інженерів-економістів, які ознайомилися б з проблемами енергетики, та підходами до вирішення їх тут за кордоном,

... ..
_____ 00 _____

Громада Українців з Кудані - адреса:
Прага, Виногради, Манесова ч. 39.

